

M. M. I.

Ez az amerikai egyenruhás fotóm. Badwildungenben készült 1945-ben, Németországban. Itt sok cigarettát összelőttem céllövéssel az ami [amerikai] katonák között.

[1944] karácsony másnapján érkeztem Buchenwaldba. Lehetett jelentkezni munkára Buchenwaldnak egy munkatáborába, Osterodéba. A Harz hegységben volt, egy hadianyagüzem, bombavető-irányító dolgokat gyártottak. Jelentkeztem. Azt mondtam be foglalkozásként, hogy marós vagyok. Kérdezték, hogy milyen pontossággal tudok dolgozni. És hát nagyon nagyot nem mertem mondani. Századot mondtam. Mikrotized kellett volna, úgyhogy nem feleltem meg.

Volt egy Stern nevű testvérpár, a keresztnévükre már nem emlékszem. Ezek közül az idősebbet elfogadták ide, Osterodéba, de a fiatalabbat nem. Ezek rettenetesen féltek, hogy el kell hagyniuk

egymást. Azt mondtam ennek a Sternnek, hogy elmegyek helyette. A névcserét halállal büntették. Az nem is névcseré volt, az számcsere, fogolyszámcsere. Az én fogolyszámom ettől kezdve hundertdreiachthundertsiebenfünfzig, 103 857. Ez addig a Stern fogolyszáma volt. Elmentem Osterodéba.

Ez egy kis láger volt. És odakerültem a műhelybe. A mester látta azt, hogy bizony nem vagyok valami magas szintű szakmunkás. Levett a marógépől, és lakatosként dolgoztam ottan. Egyszer éjszakás műszak során, mikor már az éhség meg minden egyéb erőt vett rajtam, elájultam. Ezt úgy jelentették a lágerparancsnoknak, hogy szimuláltam. Kihallgatásra ítélt. A kihallgatáson előttem főként idős franciák voltak. Minden ítélete a parancsnoknak huszonöt korbács volt. Ezek rettenetesen jajgattak. Elhatároztam magamban, ha beledöglök is, egy hang nem fogja elhagyni a torkomat. Elkezdtek ütni korbáccsal. Hát az első még nem annyira, a második, a harmadik egyre rémisztőbben fájt, ahogy érte az előző ütések nyomát, de hallgattam. A hatodiknál elengedte az egészet ez az SS. Úgy látszik, ilyen még sok nem volt előtte, és adatott -- este meg is kaptam -- egy tányér levest.

Kísértek az SS-ek bennünket napokon keresztül, gyalog, éjszaka, mert nappal már nem mertek kísérni bennünket, mert akkora volt az amerikai légi fölény, hogy a vadászgépek, ha egy egér átszaladt az autópályán, arra is tüzeltek. Kísértek bennünket addig, ameddig nagyon közelről nem hallották az amerikai tankok lánctalpait. Akkor elkezdtek terelni bennünket egy ritkás, bokros rész felé. Az oroszok [orosz foglyok] azonnal tudták, hogy itt miről van szó, úgyhogy ahányan voltak, annyifelé kezdtek futni. De akkor már szólt ezeknek az SS-eknek a géppisztolya. Én rám is, hát mint mindenkire, rám ragadt a "futni kell". Egy darabig futottam, ledobtam magam egy fa mögé, vártam, aztán elkotródtak az SS-ek.

Engem az amerikaiak szabadítottak föl. Négy amerikai katona, aki összebarátkozott velem, szinte hihetetlen módon. Fölöltöztettek amerikai katonai egyenruhába. Egy Peine nevű helységbe [járászhely] kerültem. Ott vettek maguk közé ezek az "amik". Egy Frank nevű texasi farmergyerek, olyan kétajtós srác volt. Egy Duck nevű washingtoni tisztviselő, egy Erwin Roobin nevű New York-i nyomdász és egy Franchinek hívott francia származású alacsony amerikai katona. Ott voltam együtt ezekkel, mikor ez a vidék amerikai megszállás alatt volt. Ezzel az alakulattal -- ez egy híradós alakulat volt -- mentünk lefelé, a Rajna felé. Talán augusztusban jött az értesítés, hogy hazamegy ez az alakulat Amerikába. Elmentem velük a Rajnáig. S a Rajnánál meggondoltam magam, nem mentem velük Amerikába. De továbbra is egyenruhában hitchhike-olva [angol: autóstoppal] jöttem amerikai dzsipeken Nürnbergig. Ott Nürnberg előtt egy repülő őrnagy kocsija vett föl. Bementünk a reptérre, hogy majd ott alszom, és másnap jövök tovább. Egyszer csak azt mondta nekem ez az amerikai tiszt, hogy ne menjen tovább. Hát innen minden héten megy repülőgép Budapestre, majd fölrak a repülőgépre. Várni kellett volna még két vagy három napot. Mondtam neki, hogy köszönöm, én megyek tovább. És jöttem is tovább autóstoppal.